

Voorbeeldvragen om mee aan de slag te gaan in het kader van Zelfregulerend leren

Doel van ons experiment bij de lerarenopleiding Gezondheidszorg & Welzijn was verbeteren van de studie- en zelfregulerende vaardigheden van de studenten, zodat zij bijdragen aan een positiever zelfbeeld van de student en daarmee aan succesvol(ler) studeren. Practice what you preach, we werkten ook aan de zelfregulerende vaardigheden van het eigen docententeam.

Tijdens onze lessen stonden we regelmatig met studenten stil bij het eigen leerproces. Daarbij gebruikten we de vragen uit het onderzoek van Özlem Yurtkap, die zijn geformuleerd op basis van het cyclisch fasemodel van Zimmerman en Moylan (2009). Deze vragen hebben betrekking op metacognitie en motivatie, maar ook op andere processen zoals bekend in de definitie van studievaardigheden (Dijkstra, 2019; Tanner, 2012; Zepeda et al., 2015).

We willen graag deze vragen met jullie delen om een impressie te geven welke vragen de student aan zichzelf kan stellen om zelfregulerend leren te versterken. Een werkvorm die we bijvoorbeeld toepasten, is dat we verschillende vragen gericht op plannen en zelfmotivatie presenteerden op het bord. Studenten konden één vraag uitkiezen en die beantwoorden. Daarna gingen zij met elkaar in gesprek in kleine groepjes. Doel van dit gesprek was een bewustwording en explicitering van de eigen leerstrategie en kennismaken met handelingsalternatieven. Zo kan je stilstaan bij de verschillende fasen van het model van Zimmerman.

Om het model praktisch uitvoerbaar te maken wordt per fase beschreven welke vragen je kunt stellen. Ook de bron en het verband met de processen van studievaardigheden staan genoemd (De Bruijn-Smolders, 2017). Omdat processen elkaar overlappen wordt ook aangegeven welke processen betrokken zijn bij de genoemde leerstrategie.

We wensen jullie veel plezier bij het aan de slag gaan met zelfregulerende vaardigheden van jou en je studenten!

Juni 2023, Özlem Yurtkap, Silke Struijs en Saskia Lavooij, Lerarenopleiding LGW, IVG.

De processen worden aangeduid met de volgende kleuren:

- Metacognitieve processen
- Motivationale processen
- Cognitieve processen
- Affectieve processen
- Gedragmatige processen
- Zelfregulerende processen

Voorbereidingsfase volgens Zimmerman

In deze fase staan twee categorieën centraal 'taakanalyse' en 'zelfmotivatie'. In elke fase wordt per categorie aangegeven welke vragen er gesteld kunnen worden.

Leerstrategie	Bijbehorende vraag	Categorie	Bronnen	Proces
Doelen stellen	Wat weet ik al over dit onderwerp?	Taakanalyse	Dijkstra, 2019 Tanner, 2012	
	Hoe kan ik het beste deze taak uitvoeren en waarom?		Dijkstra, 2019 Mevarech & Kramarski, 1997	
	Welk(e) doel(en) wil ik stellen?		Dijkstra, 2019 Tanner, 2012	
	Begrijp ik het doel, hoe weet ik dat?		Dijkstra, 2019 Mevarech & Kramarski, 1997	
	Hoe ben ik tot deze doelen gekomen?		Tanner, 2012	
	Waarom wil ik dit leren?		Dijkstra, 2019	

Leerstrategie	Bijbehorende vraag	Categorie	Bronnen	Proces
Bijpassende strategie kiezen	Heb ik eerder een soortgelijk doel gesteld en wat kan ik ten opzichte van destijds, nu beter doen?	Taakanalyse	Tanner, 2012 Mevarech & Kramarski, 1997	
	Welke strategie past het beste bij deze taak en hoezo?		Tanner, 2012 Mevarech & Kramarski, 1997	
	Hoeveel tijd is er voor nodig om deze taak uit te voeren?		Tanner, 2012 Mevarech & Kramarski, 1997	
	Wat is er voor nodig om deze taak uit te kunnen voeren?		Tanner, 2012	
	Welke voorbereiding vraagt dit van mij?		Tanner, 2012	
	Wat voor planning is er nodig om het gestelde doel te kunnen bereiken?		Dijkstra, 2019 Tanner, 2012	

Leerstrategie	Bijbehorende vraag	Categorie	Bronnen	Proces
Zelfeffectiviteit	Wat kan ik uiteindelijk met deze kennis doen?	Zelfmotivatie-overtuigingen	Tanner, 2012 Mevarech & Kramarski, 1997	
	Waarom is dit een belangrijk onderwerp?		Tanner, 2012 Mevarech & Kramarski, 1997	
	Wat wil/kan ik leren tijdens deze bijeenkomst?		Tanner, 2012 Mevarech & Kramarski, 1997	
	Wat wil ik hiermee bereiken?		Tanner, 2012 Zepeda et al (2015)	
	Wat is het doel volgens de docent/begeleider van deze bijeenkomst?		Tanner, 2012, Zepeda et al (2015)	
	Wat voor planning is er nodig om het gestelde doel te kunnen bereiken?		Dijkstra, 2019 Tanner, 2012	
Taakinteresse	Vind ik het leuk wat ik leer?	Dijkstra, 2019		
	Wat doe ik als het doel mij niet interesseert?	Dijkstra, 2019		

Leerstrategie	Bijbehorende vraag	Categorie	Bronnen	Proces
Taakwaarde	Vind ik belangrijk wat ik leer? Wat doe ik als ik het nut er niet van inzie?	Zelfmotivatie- overtuigingen	Dijkstra, 2019 Dijkstra, 2019	
Resultaatverwachtingen	Denk ik dat ik het doel zal bereiken?		Dijkstra, 2019	
Doeloriëntatie	Waarom wil ik dit leren?		Dijkstra, 2019	

Uitvoeringsfase volgens Zimmerman

In deze fase staan de volgende twee categorieën centraal: 'zelfcontrole' en 'zelfobservatie'.
In elke fase wordt per categorie aangegeven welke vragen er gesteld kunnen worden.

Leerstrategie	Bijbehorende vraag	Categorie	Bronnen	Proces
Taakstrategieën	Welke strategie past het beste om deze taak uit te kunnen voeren?	Zelfcontrole	Tanner, 2012 Mevarech & Kramarski, 1997	
	Wat helpt mij (niet)?		Tanner, 2012 Mevarech & Kramarski, 1997	
	Welke vragen roept dit bij mij op?		Tanner, 2012 Mevarech & Kramarski, 1997	
	Welke informatie is relevant voor mij?		Tanner, 2012 Zepeda et al (2015)	
	Welke voorbereiding vraagt dit van mij?		Tanner, 2012 Zepeda et al (2015)	
	Wat voor planning is er nodig om het gestelde doel te kunnen bereiken?		Dijkstra, 2019 Tanner, 2012 Zepeda et al (2015)	
Leerstrategie	Bijbehorende vraag	Categorie	Bronnen	Proces
Zelfinstructie	Heb ik vragen?	Zelfcontrole	Tanner, 2012	
	Wat roept vragen bij mij op?		Tanner, 2012	
	Kan ik hoofd- en bijzaken onderscheiden?		Tanner, 2012	
Beeldvorming	Kan ik de kennis visualiseren?		Dijkstra, 2019	
Tijdmanagement	Heb ik voldoende tijd?		Dijkstra, 2019	
	Is aanpassing van mijn planning nodig?		Dijkstra, 2019	
Leeromgeving inrichten	Wat zijn prikkels die mij afleiden?		Dijkstra, 2019	
Hulp zoeken	Wie of wat en wanneer kan ik om hulp vragen?		Dijkstra, 2019	
Interesseprikkels	Wat is het belang van dit onderwerp?		Dijkstra, 2019	
	Ben ik nog gemotiveerd?		Dijkstra, 2019	
Zelfbekrachtiging	Welke complimenten kan ik aan mezelf geven?		Dijkstra 2019	

Leerstrategie	Bijbehorende vraag	Categorie	Bronnen	Proces
Zelfmonitoring	Hoe gaat het tot nu toe? Hoe weet ik dat?	Zelfobservatie		
Zelfregistratie	Hoe voel ik me als ik leer en wat denk ik dan?		Dijkstra, 2019 Zepeda et al (2015)	
	Hoe kan ik mijn vertrouwen versterken?		Tanner, 2012	
	Heeft mijn leerproces positieve invloed op mijn leren?		Tanner, 2012	

Reflectiefase volgens Zimmerman

In deze fase van het model gaat het om de reflectie. Deze fase bestaat uit twee categorieën 'zelfbeoordeling' en de reactie van de lerende op de zelfbeoordeling. In elke fase wordt per categorie aangegeven welke vragen er gesteld kunnen worden.

Leerstrategie	Bijbehorende vraag	Categorie	Bronnen	Proces
Zelfevaluatie	Ben ik tevreden over het resultaat?	Zelfbeoordeling	Dijkstra, 2019	
	Heb ik de gestelde doelen behaald?		Dijkstra, 2019 Zepeda et al (2015)	
	Hoe kan ik mijn vertrouwen versterken?		Dijkstra, 2019	
Causale attributie	Waarom bereikte ik de doelen wel of niet?		Dijkstra, 2019	
Zelftevredenheid	Hoe tevreden ben ik over mijn leerproces en waarom?	Zelfreactie	Dijkstra, 2019 Zepeda et al (2015)	
	Over welke aspecten ben ik tevreden?		Dijkstra, 2019 Zepeda et al (2015)	
Adaptieve/defensieve reacties	Wat kan ik een volgende keer weer inzetten?		Tanner, 2012 Zepeda et al (2015)	
	Wat heb ik geleerd in strijd met wat ik al wist?		Tanner, 2012	
	Wat zou ik een volgende keer anders doen en hoe?		Dijkstra, 2019	